

Sveriges
Kommuner
och Landsting

Cirkulärnr: 07:35
Diariernr: 07/1944
Handläggare: Siv Stjernborg
Avdelning: Ekonomi och styrning
Sektion/Enhet: Ekonomisk analys
Datum: 2007-06-27
Mottagare: Ekonomi/finans
Rubrik: Nya riktlinjer för beräkning av pensionsskuld (RIPS07)

CIRKULÄR 07:35

Ekonomi och styrning
Ekonomisk analys
Siv Stjernborg
EJ

Ekonomi/finans

Nya riktlinjer för beräkning av pensionsskuld (RIPS07)

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landsting beslöt på styrelsemötet den 15 juni 2007 att rekommendera kommuner, landsting, regioner och kommunalförbund att följa de nya riktlinjer för beräkning av pensionsskuld som utarbetats inom förbundskansliet – RIPS07. Dessa riktlinjer ersätter den tidigare P-finken 2000.

Riktlinjerna finns att ladda ner på www.skl.se. Klicka på Vi arbetar med, Ekonomi, Pensioner, Ekonomi.

De nya riktlinjerna är föranledda av det kommunala pensionsavtalet KAP-KL. De innebär även förändringar i de försäkringstekniska antagandena i pensionsskuldberäkningen, vilket har ekonomiska effekter för kommuner och landsting. I detta cirkulär redovisas vår bedömning av dessa ekonomiska effekter, som både avser den del av pensionsskulden som redovisas på balansräkningen och den del som redovisas som ansvarsförbindelse.

Reviderade livslängdsantaganden

RIPS07 rekommenderar liksom tidigare riktlinjer för pensionsskultsberäkning (P-fink 2000) att använda livslängdsantagande enligt Finansinspektionens föreskrift. Finansinspektionen har nyligen meddelat att de avser att revidera livslängdsantagandena, baserat på den utredning som Försäkringsförbundets försäkringstekniska forskningsnämnd nyligen presenterat. Ändringarna i föreskriften innebär dels att den förväntade livslängden höjs, dels att en modell med generationsspecifik dödlighet skall användas vilket innebär att förändringar i livslängden mer successivt kommer med i prognoserna. De säkerhetsmarginaler som fanns i tidigare prognoser tas därmed bort.

De nya antagandena skall gälla från 2007-12-31.

De nya antagandena innebär en ökad pensionsskuld för kommuner och landsting. Hur stor skuldökningen blir varierar bl.a. med de pensionsberättigades fördelning på ålder och kön, eftersom livslängdsantagandena justerats upp relativt sett mer för yngre årskullar och för män än för äldre årskullar och för kvinnor. Medan av-

sättning för pensioner i balansräkningen är relativt jämnt fördelad mellan män och kvinnor, svarar kvinnorna för merparten av skulden i ansvarsförbindelsen. Därtill avser pensionsskulden i ansvarsförbindelsen personer som i genomsnitt är äldre.

En grov uppskattning är att revideringen av livslängdsantagandena medför 5–10 procents skuldökning på avsättningen i balansräkning och 1–5 procents skuldökning på skulden i ansvarsförbindelsen. Troligen ligger effekten för de flesta kommuner i den lägre delen av intervallet medan den för landstingen snarast ligger i den övre delen.

Ändrad kalkylränta

Pensionsskulden motsvarar nuvärdet av de framtida pensionsutbetalningar. Vid beräkning av nuvärdet används en kalkylränta. I P-finken 2000 hänvisades till Finansinspektionens föreskrift om kalkylränta enligt den s.k. tryggandelagen. Enligt RIPS07 fastställs istället kalkylräntan av Sveriges Kommuner och Landsting. Kalkylräntan varierar beroende på hur pensionsförmånen är värdesäkrad, dvs. räknas upp med pris- eller löneutvecklingen.

- För förmåner som inte räknas upp används en nominell ränta på 4,5 procent.
- För förmåner som räknas upp med prisbasbeloppet används en kalkylränta på 2,5 procent. Detta gäller för merparten av de pensionsförmåner som bokförs som skuld på balansräkningen och för pensioner som börjat betalas ut.
- För förmåner som räknas upp med inkomstbasbeloppet sker ingen diskontering, dvs. kalkylräntan är noll. Detta gäller den intjänade pensionsrätten, IPR 1997-12-31 och som ännu inte börjat betalas ut.

De angivna kalkylräntorna ligger fast så länge de senaste fem årens genomsnittliga marknadsränta ligger inom ett fastställt intervall på +/- en procentenhet kring normvärdet 4,5 procent. Om den genomsnittliga marknadsräntan hamnar utanför detta intervall kan diskonteringsräntan bli föremål för revidering.

Efter en justering i P-finken hösten 2006 har kalkylräntan 2,5 procent använts för samtliga pensionsförmåner. För pensionsskulden i balansräkningen innebär RIPS07 därför ingen förändring.

Det blir dock en förändring av kalkylräntan för nuvärdesberäkning för den del av ansvarsförbindelsen för räknas upp med inkomstbasbeloppet. För denna skuld sänks kalkylräntan från 2,5 procent till 0. Effekten blir att hela ansvarsförbindelsen ökar med ca 10 procent.

Effekter på kostnaderna

Tillämpningen av RISP 07 och de nya livslängdsantagandena innebär en skulduppräknig, vilken leder till en kostnadsökning i år. Med den blandade modellen är det dock enbart förändringen på avsättningen som påverkar de redovisade kost-

naderna. Det handlar det därför om en mycket liten kostnadseffekt 2007 ca ½ procent på lönesumman som genomsnitt i kommunerna. Effekten varierar dock i olika kommuner.

Förändringarna på ansvarsförbindelsen är betydligt större. Den påverkas såväl av förändrad kalkylränta som förändrade livslängdsantagande. En ökning av skulden med först 10 procent på den förändrade kalkylräntan och därtill ca 3 procent för ökade livslängd innebär en mycket kraftig skuldökning. Med den blandade redovisningsmodellen påverkar ökningen i ansvarsförbindelsen emellertid inte kostnaderna och resultatet för 2007, eftersom det endast är pensionsutbetalningarna från ansvarsförbindelsen som kostnadsförs.

För de landsting/kommuner som avviker från blandade modellen och använder fullfonderingsmodellen i redovisningen blir effekterna betydligt större.

Enligt vår uppfattning kan det vara rimligt att betrakta större engångsförändringar av försäkringstekniska antaganden i beräkningsmodellen som synnerliga skäl i en balanskravsavstämning, eftersom dessa har en mycket lång tidshorizont medan balanskravet avstäms på en betydligt kortare tidsperiod.

Den förändrade livslängden kommer även leda till ökade utbetalningarna på ansvarsförbindelsen. I sammanhanget torde denna effekt vara mycket liten de närmaste åren. Främst eftersom livslängden inte ökar särskilt mycket på för de äldre, de som i dag har pensionsutbetalningar. Äldre kvinnor har t.o.m. en minskad livslängd.

Kalkylräntan noll på ansvarsförbindelsen medför att uppräknings över tid enbart beror på inkomstbeloppsuppräknings och dödligheten. Bortsett från den engångseffekt som uppstår under 2007 blir uppräknings av skulden således lägre de efterföljande åren jämfört med tidigare kalkylränta 2,5 procent.

Nya beräkningar enligt RIPS och inklusive nya livslängdsantaganden kan beställas från respektive administratör och bör kunna levereras under hösten.

Förändringar för bolagen

De kommunala bolagen ska, för att få göra skatteavdrag, följa Finansinspektionens föreskrifter. I de kommunala bolagen betraktas pensionskulden som ett nominellt åtagande. Den nominella högsta räntan är 3,5 procent enligt den senaste föreskriften från 2001, vilket efter avdrag för s.k. säkerhetsbelastning och avkastningskatt m.m. som bolagen måste göra ger en diskonteringsränta på 2,6 procent. Kalkylräntan är därför i dagsläget ungefär densamma i bolagen som i kommuner och landsting. Eftersom Finansinspektionen föreskrifter avser högsta tillåtna räntan är det möjligt att använda en lägre ränta, om man exempelvis skulle vilja komma ner på samma kalkylränta som kommuner och landsting.

Tryggandegrunderna kommer emellertid snart att förändras och det kommer att innebära förändringar för bolagen. Enligt Finansinspektionens förslag som f n remissbehandlas skall diskonteringsräntan bestämmas årligen som ett glidande medelvärde för det gångna årets marknadsränta. En tillämpning av den föreslagna modellen ger i dagsläget en nominell ränta på ca 4 procent, dvs. högre än idag. Å andra sidan föreslår Finansinspektionen även ökade säkerhetsbelastningar, varför den faktiska diskonteringsräntan påverkas mindre. Även den förändrade livslängden påverkar bolagens pensionsförpliktelser.

Pensionskostnader kommuner 2006–2007 – prognos 2008–2010

Förändringar i pensionsskultsberäkningen gäller enbart de förmånsbestämda delarna i pensionen. Det berör således främst ansvarsförbindelsen. Den dominerade delen av pensionskostnaderna för de i dag aktiva är den avgiftsbestämda (individuella delen).

Det nya avtalet KAP-KL medförde att kostnaderna blev lägre år 2006 och något högre 2007. Åren därefter stabiliseras kostnaderna på en nivå som är jämförbar med år 2005. De förändringar som gjorts av de försäkringstekniska riktlinjerna har lett till en ökad kostnad p g a sänkt diskonteringsränta år 2006 och kommer leda till en ökad kostnad p g a av höjt livslängdsantagande fr.o.m. år 2007. Sammantaget medför det att pensionskostnaderna blev något lägre än normalt år 2006, och något högre än normalt år 2007.

Genomsnittlig pensionskostnad 2005–2010 för anställda år 2005–2010 i kommuner, procent av lönesumman

	Pensionskostnad som andel av löne- summa Prognos	Rekommenderad PO	därav upp- skattad effekt kalkylränta 2,5 %	därav upp- skattad effekt ökad livs- längd
2005	6,5	6,6		
2006	5,5 (4,8)	6,6	0,7	
2007	7,0 (6,6)	6,6		0,4
2008	6,4	6,6		
2009	6,3			
2010	6,4			

Nästa år, 2008, förutsätts de försäkringstekniska riktlinjerna vara oförändrade. Det nya avtalet KAP-KL innebär att den avgiftsbestämda delen höjs från 4,0 till 4,25 (från 5 till 5,3 % inkl löneskatt) procent av lönesumman år 2008. Från år 2010 blir den 4,5 procent eller ca 5,6 procent inklusive löneskatt. Den förmånsbestämda ålderspensionen motsvarar enbart kring 1 procentenhet av lönesumman. Denna kan dock variera en hel del mellan olika kommuner. Kostnaden för den förmåns-

bestämda pensionen kan emellertid bli större utifall det blir ett ökat antal personer som väljer att gå i pension före 65 år, något som kan vara aktuellt eftersom det är stora årsklasser som nu har möjlighet att gå i pension. Enligt prognosen ser det ut som kostnaden som genomsnitt blir ca 6,4 procent från år 2008.

När vi rekommenderat PO har vi haft som ambition att hålla det så stabilt som möjligt. PO pålägget fungerar som en schablonmässig kostnadsnyckel för allmänna personalomkostnadspålägg för budgetändamål . Detta är ett genomsnitt för alla kommuner och det går därför inte att komma exakt rätt. Med hänsyn till detta väljer vi att rekommendera ett **oförändrat PO-pålägg år 2008**, nämligen 6,6 procent. För kommunens faktiska pensionskostnader måste man naturligtvis se på den enskilda kommunens åtagande.

Frågor med anledning av detta cirkulär besvaras av Siv Stjernborg tfn 08-452 77 51, och Stefan Ackerby, tfn 08-452 77 28. Båda kan nås via e-post på mönstret: fornamn.efternamn@skl.se .

SVERIGES KOMMUNER OCH LANDSTING
Ekonomi och styrning

Clas Olsson

Siv Stjernborg